

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 18 juli 2013*

”Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Behörig domstol —
Särskilda behörighetsregler om talan avser ’avtal’ eller ’skadestånd utanför avtalsförhållanden”

I mål C-147/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hovrätten för Nedre Norrland (Sverige) genom beslut av den 23 mars 2012, som inkom till domstolen den 26 mars 2012, i målet

ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB

mot

Frank Koot,

Evergreen Investments BV,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz (referent) samt domarna A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby och C. Vajda,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 17 april 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB, genom M. André,
- Frank Koot och Evergreen Investments BV, genom K. Crafoord, B. Rundblom Andersson och J. Conradsson, advokater,
- Sveriges regering, genom A. Falk och K. Ahlstrand-Oxhamre, båda i egenskap av ombud,
- Greklands regering, genom S. Chala, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: svenska.

- Förenade kungarikets regering, genom J. Beeko, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A.-M. Rouchaud-Joët och C. Tufvesson, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB (nedan kallat ÖFAB), Sverige, och å andra sidan Frank Koot och Evergreen Investments BV (nedan kallat Evergreen), Nederländerna. Målet rör de sistnämndas vägran att ansvara för de skulder som Copperhill Mountain Lodge AB (nedan kallat Copperhill), Sverige, ådragit sig.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Förordning nr 44/2001 innehåller regler om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.
- 4 Skälen 8, 11 och 12 i förordningen har följande lydelse:

”(8) De tvister som omfattas av denna förordning måste ha territoriell anknytning till de medlemsstater som är bundna av förordningen. Gemensamma behörighetsregler bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i någon av dessa medlemsstater.

...

- (11) Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. I fråga om juridiska personer bör hemvisten definieras autonomt så att de gemensamma reglerna blir klara och behörighetskonflikter kan undvikas.
 - (12) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsregler i de fall där det finns en nära koppling mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta rättskipningen.”
- 5 Enligt artikel 1.2 b är förordningen inte tillämplig på ”konkurs, ackord och liknande förfaranden”.

6 Artikel 2.1 i förordningen har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

7 Enligt artikel 5.1 och 5.3 i förordningen kan talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas i en annan medlemsstat:

”1)

a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;

b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser

— vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,

— vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;

c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla,

...

3) om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.”

Svensk rätt

8 Enligt 25 kap. 18 § aktiebolagslagen (2005:551) kan styrelseledamöter bli skyldiga att ansvara för bolagets skulder om styrelseledamöterna, när bolaget inte längre har tillräckliga medel, inte vidtagit vissa formella åtgärder för att kontrollera bolagets ekonomiska situation. Nämnade paragraf har följande lydelse:

”Om styrelsen har underlåtit att

1. i enlighet med 13 § upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning enligt 14 §,

2. i enlighet med 15 § sammankalla en första kontrollstämma, eller

3. i enlighet med 17 § ansöka hos tingsrätten om att bolaget skall gå i likvidation,

svarar styrelsens ledamöter solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för bolaget under den tid som underlåtenheten består.

Den som med vetskap om styrelsens underlåtenhet handlar på bolagets vägnar svarar solidariskt med styrelsens ledamöter för de förpliktelser som därigenom uppkommer för bolaget.

Ansvaret enligt första och andra styckena gäller inte för den som visar att han eller hon inte har varit försumlig.

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 9 Frank Koot, bosatt i Nederländerna, var styrelseledamot i Copperhill under perioden den 9 september 2007 till och med den 5 september 2009 då han blev styrelsesuppleant i bolaget, vilket han var fram till den 22 januari 2010.
- 10 Evergreen ägde 40 procent av aktierna i Copperhill fram till den 11 september 2007 då Evergreen förvärvade ytterligare 50 procent av aktierna i Copperhill.
- 11 Copperhill hade sitt säte i Åre kommun (som tillhör Östersunds tingsrätts domsaga) mellan den 10 oktober 2007 och den 2 december 2009. Copperhill bedrev då verksamhet i Åre och uppförde under den perioden ett hotell.
- 12 För uppförandet av hotellet beställde Copperhill grävningsarbeten och bland annat kakling av badrum av två lokala företag, Toréns Entreprenad i Östersund AB (nedan kallat Toréns) och Kakelmässan Norr Handelsbolag (nedan kallat Kakelmässan).
- 13 Efter att Copperhill hade ställt in betalningarna på grund av betalningssvårigheter, beslutade Östersunds tingsrätt den 23 mars 2009 om företagsrekonstruktion för Copperhill. Genom rekonstruktionen erhöll Toréns och Kakelmässan endast till viss del betalning för sina fordringar på Copperhill. Resterande delar av fordringarna har förvärvats av Invest i Årefjällen i Stockholm AB (nedan kallat Invest).
- 14 Invest väckte den 10 augusti 2010 talan vid Östersunds tingsrätt mot Frank Koot och Evergreen. Invest uppgav som grund för talan mot Frank Koot att denne var ersättningsskyldig gentemot bolaget med stöd av 25 kap. 18 § aktiebolagslagen. Talan mot Evergreen grundade sig på principerna om ansvarsgenombrott samt på att Evergreen utfäst att det skulle betala Toréns och Kakelmässan eller att Evergreen skulle tillskjuta medel till Copperhill så att Copperhill skulle kunna betala de båda leverantörerna.
- 15 När det gäller Östersunds tingsrätts behörighet att pröva tvisterna anförde Invest att den skadegörande handlingen hade företagits i Åre och att skadan hade uppkommit där. Frank Koot och Evergreen gjorde gällande att tingsrätten inte var behörig att pröva tvisterna, eftersom Frank Koot och Evergreen hade hemvist i Nederländerna.
- 16 Östersunds tingsrätt beslutade den 26 april 2011 att avvisa Invests talan på grund av att tingsrätten saknade behörighet att pröva tvisterna. Enligt tingsrätten avsåg tvisterna varken avtal eller skadestånd utanför avtalsförhållanden i den mening som avses i artikel 5.1 och 5.3 i förordning nr 44/2001. I enlighet med huvudregeln i artikel 2.1 i förordningen skulle talan därför väckas vid domstol i den medlemsstat där Frank Koot och Evergreen hade hemvist.
- 17 Invest överklagade tingsrättens beslut till hovrätten och begärde att hovrätten skulle inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen. Invest överlät därefter fordringarna till ÖFAB.
- 18 För att hovrätten ska kunna pröva frågan huruvida svensk domstol är behörig att uppta tvisterna till prövning anser sig hovrätten behöva ta ställning till hur artikel 5.1 och 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas.
- 19 Hovrätten har frågat sig huruvida nämnda bestämmelser utgör ett heltäckande undantag från artikel 2 i förordning 44/2001 vid tvister om ersättning på så sätt att om artikel 5.1 inte är tillämplig så är artikel 5.3 tillämplig. Hovrätten har vidare gjort bedömningen att EU-domstolen ännu inte prövat frågan huruvida en talan om att en styrelseledamot i ett aktiebolag, enligt 25 kap. 18 § aktiebolagslagen, eller en aktieägare, enligt principen om ansvarsgenombrott, ska ansvara för bolagets skulder omfattas av artikel 5.3 i förordningen.

- 20 När det gäller ansvarsgenombrott har hovrätten påpekat att enligt praxis från Högsta domstolen kan aktieägare i undantagsfall hållas ansvariga för aktiebolagets skulder. Faktorer som kan ha betydelse är om ägarna har handlat illojalt eller otillbörligt, om aktiebolaget har varit underkapitaliserat och om aktiebolaget inte har haft något affärsmässigt syfte.
- 21 Mot denna bakgrund har Hovrätten för Nedre Norrland beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- ”1) Ska artikel 5.1 och 5.3 i [förordning nr 44/2001] tolkas så att de utgör ett heltäckande undantag från huvudregeln i artikel 2 vid tvister om ersättning?
 - 2) Ska begreppet ’skadestånd utanför avtalsförhållanden’ i artikel 5.3 i [förordning nr 44/2001] tolkas så att bestämmelsen omfattar en fordringsägares talan mot en styrelseledamot i ett bolag, om talan går ut på att styrelseledamoten ska ansvara för bolagets skulder när styrelseledamoten inte vidtagit formella åtgärder för att kontrollera bolagets ekonomiska situation och i stället drivit verksamheten vidare och ådragit bolaget ytterligare skulder?
 - 3) Ska begreppet ’skadestånd utanför avtalsförhållanden’ i artikel 5.3 i [förordning nr 44/2001] tolkas så att bestämmelsen omfattar en fordringsägares talan mot en ägare till ett bolag, om talan går ut på att ägaren ska ansvara för bolagets skulder när aktieägaren driver verksamheten vidare trots att verksamheten är underkapitaliserad och bolaget är likvidationspliktigt?
 - 4) Ska begreppet ’skadestånd utanför avtalsförhållanden’ i artikel 5.3 i [förordning nr 44/2001] tolkas så att det omfattar en fordringsägares talan mot en ägare till ett bolag som har utfäst sig att betala ett bolags skulder?
 - 5) Om svaret på [fråga 2] är ja. Anses då en eventuell skada ha inträffat i Nederländerna eller i Sverige om styrelseledamoten har hemvist i Nederländerna och bristerna i styrelseskyldigheterna avser ett svenskt bolag?
 - 6) Om svaret på frågorna [3 och 4] är ja. Anses då en eventuell skada ha inträffat i Nederländerna eller i Sverige om ägaren har hemvist i Nederländerna och bolaget är svenskt?
 - 7) Om artiklarna 5.1 eller 5.3 i [förordning nr 44/2001] ska tillämpas i någon av de beskrivna situationerna. Har det någon betydelse för tillämpningen av artiklarna om ett fordringsanspråk har överlåtits från den ursprunglige fordringsägaren till någon annan?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Frågorna 1–3

- 22 Den nationella domstolen har ställt frågorna 1–3, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida begreppet ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att det omfattar en talan av ett aktiebolags fordringsägare om att en styrelseledamot i bolaget respektive en av bolagets aktieägare ska ansvara för bolagets skulder, när dessa drivit verksamheten vidare trots att bolaget var underkapitaliserat och likvidationspliktigt.
- 23 Domstolen ska inledningsvis pröva Frank Koots argument att talan som väckts mot honom inte omfattas av tillämpningsområdet för förordningen enligt artikel 1.2 b i förordningen, eftersom talan grundar sig på bestämmelser i svensk rätt om att aktiebolag med otillräckligt eget kapital ska likvideras.

- 24 Enligt fast rättspraxis är endast en talan som är direkt hänförlig till ett insolvensförfarande och har ett nära samband med detta utesluten från tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001 enligt artikel 1.2 b i förordningen (se, för ett liknande resonemang, bland annat, domen av den 2 juli 2009 i mål C-111/08, SCT Industri, REG 2009, s. I-5655, punkt 21 och där angiven rättspraxis, och av den 19 april 2012 i mål C-213/10, F-Text, punkt 29).
- 25 Såsom framgår av handlingarna i målet och av den svenska regeringens förklaringar vid förhandlingen har talan i de nationella målen inte väckts inom ramen för ett insolvensförfarande, utan efter att Copperhill blivit föremål för företagsrekonstruktion. Det kan i vart fall konstateras, såsom kommissionen påpekat, att de nationella målen inte avser sådan talan som endast kan väckas av en konkursförvaltare i alla konkursborgenärernas intressen. De nationella målen avser i stället rättigheter som det står ÖFAB fritt att utöva för att bevaka sina egna intressen.
- 26 Talan i de nationella målen omfattas följaktligen av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001.
- 27 Innan frågorna 1–3 besvaras påpekar domstolen för det första att begreppen ”avtalsförhållanden” och ”skadestånd utanför avtalsförhållanden”, i den mening som avses i artikel 5.1 a och 5.3 i förordningen, enligt fast rättspraxis ska tolkas självständigt, med hänsyn tagen framför allt till förordningens systematik och syften (se, för ett liknande resonemang, domen av den 25 oktober 2011 i de förenade målen C-509/09 och C-161/10, eDate Advertising och Martinez, REU 2011, s. I-10269, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 28 För det andra har förordning nr 44/2001, i förhållandena mellan medlemsstaterna, ersatt konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt successiva konventioner om nya medlemsstaters tillträde till denna konvention (nedan kallad Brysselkonventionen). Domstolens tolkning av denna konventions bestämmelser är därför även giltig för bestämmelserna i den ovannämnda förordningen, när dessa kan anses motsvara varandra (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet eDate Advertising och Martinez, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 29 Artiklarna 2, 5.1 a och 5.3 i förordning nr 44/2001, som är relevanta i det nationella målet, har – när det gäller fördelningen av domstolsbehörighet – samma systematik som artiklarna 2, 5.1 och 5.3 i Brysselkonventionen och har avfattats med nästan samma lydelse. Med hänsyn till denna likhet ska, i enlighet med skäl 19 i förordningen, kontinuiteten i tolkningen av dessa båda rättsakter säkerställas (se, bland annat, domen av den 16 juli 2009 i mål C-189/08, Zuid-Chemie, REG 2009, s. I-6917, punkt 19).
- 30 Enligt fast rättspraxis grundar sig det system för fördelning av allmän behörighet som finns i kapitel II i förordning nr 44/2001 på den huvudregel i artikel 2.1 som innebär att talan mot personer som har hemvist i en medlemsstat ska väckas vid domstol i den staten, oavsett parternas nationalitet. Det är endast som undantag från denna huvudregel om behörighet för domstolar i svarandens hemviststat som det i kapitel II, avsnitt 2, i förordning nr 44/2001 föreskrivs ett antal regler om särskild behörighet, däribland den behörighetsregel som anges i artikel 5.3 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom i det ovannämnda målet Zuid-Chemie, punkterna 20 och 21, och av den 12 maj 2011 i mål C-144/10, BVG, REU 2011, s. I-3961, punkt 30 och där angiven rättspraxis).
- 31 Enligt rättspraxis ska dessutom dessa regler om särskild behörighet tolkas restriktivt och får inte ge upphov till en tolkning som går utöver de fall som uttryckligen nämns i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom i det ovannämnda målet Zuid-Chemie, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

- 32 Enligt fast rättspraxis omfattar emellertid begreppet "skadestånd utanför avtalsförhållanden", i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, varje talan som syftar till att gentemot svaranden göra gällande ett ansvar som inte är hänförligt till ett "avtal" i den mening som avses i artikel 5.1 a i förordningen (se, när det gäller tolkningen av Brysselkonventionen, dom av den 27 september 1988 i mål 189/87, Kalfelis, REG 1988, s. 5565, punkt 18, svensk specialutgåva, volym 9, s. 729, av den 26 mars 1992 i mål C-261/90, Reichert och Kockler, REG 1992, s. I-2149, punkt 16, av den 27 oktober 1998 i mål C-51/97, Réunion européenne m.fl., REG 1998, s. I-6511, punkt 22, och av den 17 september 2002 i mål C-334/00, Tacconi, REG 2002, s. I-7357, punkt 21).
- 33 Begreppet "avtal", i den mening som avses i artikel 5.1 a i förordning nr 44/2001, kan inte förstås så, att det avser fall där det inte finns något frivilligt åtagande av den ena parten gentemot den andra parten. För att bestämmelsen om särskild behörighet i fråga om avtal i artikel 5.1 a i förordningen ska kunna tillämpas, måste det således fastställas att det föreligger en rättslig förpliktelse som en part frivilligt har åtagit sig gentemot en annan person och att kärandens talan grundas på denna förpliktelse (se, när det gäller tolkningen av Brysselkonventionen, dom av den 20 januari 2005 i mål C-27/02, Engler, REG 2005, s. I-481, punkterna 50 och 51, och av den 14 mars 2013 i mål C-419/11, Česká spořitelna, punkterna 46 och 47 och där angiven rättspraxis).
- 34 Enligt fast rättspraxis kan skadeståndsansvar utanför avtalsförhållanden endast beaktas om det kan fastställas ett orsakssamband mellan skadan och den omständighet som ligger till grund för skadan (se, när det gäller tolkningen av Brysselkonventionen, dom av den 30 november 1976 i mål 21/76, Bier, kallat "Mines de potasse d'Alsace", REG 1976, s. 1735, punkt 16; svensk specialutgåva, volym 3, s. 209, och i det ovannämnda målet Zuid-Chemie, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 35 När det gäller käromålen i de nationella målen framgår det av handlingarna i domstolens mål att dessa syftar till att få fastställt att Frank Koot har ett betalningsansvar i egenskap av styrelseledamot i Copperhill enligt 25 kap. 18 § aktiebolagslagen samt att Evergreen har ett betalningsansvar i egenskap av aktieägare i Copperhill enligt principerna om ansvarsgenombrott såsom dessa utvecklats av Högsta domstolen.
- 36 Såsom också framgår av beslutet om hänskjutande grundar sig käromålen inte på något frivilligt åtagande av den ena parten gentemot den andra parten, utan på påståendet att styrelseledamoten i Copperhill, genom att underlåta att vidta vissa formella åtgärder för att kontrollera bolagets ekonomiska situation, liksom huvudaktieägaren i bolaget, har åsidosatt sina skyldigheter enligt lag genom att driva verksamheten vidare trots att verksamheten var underkapitaliserad och bolaget var likvidationspliktigt. Enligt tillämplig lagstiftning kan ifrågavarande styrelseledamot och aktieägare i förekommande fall vara ansvariga för Copperhills skulder.
- 37 Även om käromålen i de nationella målen syftar till att styrelseledamoten och aktieägaren ska hållas ansvariga för Copperhills skulder möjliggör de framför allt betalning av fordringar som inte har kunnat betalas i sin helhet av bolaget med anledning av att styrelseledamoten och aktieägaren inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt lag. I förevarande fall är syftet med käromålen således att få ersättning för den skada som orsakats av den omständigheten att Toréns och Kakelmässan har utfört arbeten för Copperhill utan att därefter ha kunnat erhålla full betalning av bolaget för de belopp som bolaget var skyldigt för arbetena.
- 38 Av detta följer att käromålen i de nationella målen omfattas av artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. Detta innebär dock inte att domstolen har tagit ställning till hur andra käromål mot en styrelseledamot eller en aktieägare i ett bolag ska kvalificeras.

- 39 I detta hänseende har den svenska och den grekiska regeringen gjort gällande att kvalificeringen av käromålen i de nationella målen i förhållande till artikel 5.1 och 5.3 i förordning nr 44/2001 bör följa kvalificeringen av bolagets skulder såsom hänförliga till ett avtalsförhållande eller inte, eftersom käromålen syftar till att få fastställt att ett aktiebolags styrelseledamot eller ägare ansvarar för bolagets skulder.
- 40 Denna tolkning kan inte godtas.
- 41 En sådan tolkning skulle nämligen leda till att flera domstolar blev behöriga att pröva tvister rörande samma försumliga beteende hos bolagets styrelseledamot eller ägare, beroende på karaktären av de av bolagets skulder som kan bli föremål för dessa tvister. Det mål avseende närhet som eftersträvas med de särskilda behörighetsreglerna i artikel 5.1 och 5.3 i förordning nr 44/2001, vilka grundar sig på att det finns en särskilt nära anknytning mellan å ena sidan avtalet eller den ort där skadan inträffade och å andra sidan domstolen som ska pröva tvisten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 februari 2010 i mål C-381/08, Car Trim, REU 2010, s. I-1255, punkt 48 och där angiven rättspraxis, och av den 16 maj 2013 i mål C-228/11, Melzer, punkt 26 och där angiven rättspraxis), utgör i ett sådant fall nämligen hinder för att avgöra frågan om vilken domstol som är behörig utifrån karaktären av skulderna i fråga. När det rör sig om en svarande som är ansvarig för någon annans skulder uppfyller en sådan tolkning av behörighetsreglerna i artikel 5 i förordningen inte heller det krav på förutsebarhet som anges i skäl 11 i förordningen.
- 42 Mot bakgrund av det ovan anförda ska frågorna 1–3 besvaras på följande sätt. Begreppet ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas på så sätt att det omfattar talan av ett aktiebolags fordringsägare, såsom den talan som är i fråga i de nationella målen, om att en styrelseledamot i bolaget respektive en av bolagets aktieägare ska ansvara för bolagets skulder, när dessa drivit verksamheten vidare trots att bolaget var underkapitaliserat och likvidationspliktigt.

Den fjärde frågan

- 43 Den nationella domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida begreppet ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att det omfattar en fordringsägares talan mot en ägare till ett bolag som har utfäst sig att betala bolagets skulder.
- 44 I detta hänseende erinrar domstolen om att det ankommer på de nationella domstolarna att lämna sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att domstolen ska kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 14 september 1999 i mål C-249/97, Gruber, REG 1999, s. I-5295, punkt 19, och av den 8 september 2011 i mål C-177/10, Rosado Santana, REU 2011, s. I-7907, punkt 33).
- 45 Enligt fast rättspraxis krävs det att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av unionsrätten som är användbar för den nationella domstolen (se, bland annat, dom av den 17 februari 2005 i mål C-134/03, Viacom Outdoor, REG 2005, s. I-1167, punkt 22, av den 12 april 2005 i mål C-145/03, Keller, REG 2005, s. I-2529, punkt 29, och av den 1 december 2011 i mål C-145/10, Painer, REU 2011, s. I-12533, punkt 46).
- 46 När det gäller den fjärde frågan kan det dock i förevarande fall konstateras att den hänskjutande domstolen endast har angett att Evergreen ”utfäst” att det skulle betala Toréns och Kakelmässan eller att Evergreen skulle tillskjuta tillräckliga medel till Copperhill för detta ändamål. Den hänskjutande domstolen har dock inte angett de faktiska omständigheterna avseende denna ”utfästelse” och inte

heller den rättsliga grunden för eller syftet med talan mot den som gjort ”utfästelsen”. Under dessa förhållanden gör inte begäran om förhandsavgörande det möjligt för domstolen att komma fram till en användbar tolkning av artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.

47 Domstolen konstaterar följaktligen att den fjärde frågan inte kan upptas till prövning.

Den femte och den sjätte frågan

48 Den nationella domstolen har ställt den femte och den sjätte frågan, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida begreppet ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så – när det gäller talan om att en styrelseledamot och en aktieägare i ett aktiebolag ska hållas ansvariga för bolagets skulder – att den orten befinner sig i den medlemsstat där bolaget har sitt säte.

49 Det framgår av fast rättspraxis att den särskilda behörighetsregeln i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, som är ett undantag från huvudregeln att domstolen där svaranden har hemvist är behörig, grundar sig på att det finns en särskilt nära anknytning mellan tvisten och domstolen i den ort där skadan inträffade, vilket med hänsyn till intresset av en god rättskipning och en ändamålsenlig processledning gör det befogat att sistnämnda domstol ges behörighet (se, för ett liknande resonemang, dom i de ovannämnda förenade målen eDate Advertising och Martinez, punkt 40, och av den 25 oktober 2012 i mål C-133/11, Folien Fischer och Fofitec, punkt 37 och där angiven rättspraxis).

50 I mål om skadestånd utanför avtalsförhållanden är domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa nämligen vanligen den mest lämpade att avgöra saken, särskilt med hänsyn till dess närhet till tvisten och med hänsyn till att bevisupptagningen underlättas (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Folien Fischer och Fofitec, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

51 Domstolen erinrar också om att uttrycket ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 avser både den ort där skadan uppkom och den ort där den skadevällande händelsen inträffade, vilket medför att talan kan väckas mot svaranden vid domstolen i den av dessa två orter som käranden väljer (domen i det ovannämnda målet Folien Fischer och Fofitec, punkt 39 och där angiven rättspraxis). Dessa båda orter kan utgöra väsentliga anknytningsmoment vid bestämmandet av domstols behörighet eftersom var och en av dem, beroende på omständigheterna, kan erbjuda en särskilt användbar indikation såvitt avser den plats som är lämpligast i bevisnings- och processledningshänseende (domen i de ovannämnda förenade målen eDate Advertising och Martinez, punkt 41 och där angiven rättspraxis).

52 När det gäller de nationella käromålen – som väckts av ett aktiebolags fordringsägare mot en styrelseledamot i detta bolag och mot bolagets huvudägare med hänvisning till att dessa har åsidosatt sina skyldigheter enligt lag när det gäller bolaget – måste således orten där den skadevällande händelsen inträffat uppfylla kravet på förutsebarhet både för kärandena och för svarandena. Under dessa förhållanden måste det även när det gäller god rättskipning och en ändamålsenlig processledning finnas en särskilt nära anknytning mellan käromålen och nämnda ort.

53 De nationella målen rör käromål som grundar sig på påståendet att styrelseledamoten och huvudägaren i Copperhill har åsidosatt sina skyldigheter enligt lag när det gäller kontrollen av bolagets ekonomiska situation samt olovligen drivit bolagets verksamhet vidare trots att bolaget var underkapitaliserat och likvidationspliktigt. I en sådan situation är det inte bolagets ekonomiska situation eller verksamhet som berörs i sig, utan vilken slutsats som ska dras med anledning av att styrelseledamoten eller aktieägaren eventuellt inte har uppfyllt sin kontrollskyldighet.

- 54 Det framgår av handlingarna i målet att Copperhill, under den period som är aktuell i de nationella målen, hade sitt säte i Åre kommun (som tillhör Östersunds tingsrätts domsaga), där bolaget under den perioden bedrev sin verksamhet och uppförde ett hotell. Under dessa förhållanden är den bedrivna verksamheten och den ekonomiska situation som hänför sig till den verksamheten knutna till den orten. Uppgifterna avseende bolagets verksamhet och ekonomiska situation, vilka behövs för att styrelseledamoten och aktieägaren ska kunna uppfylla sina skyldigheter, måste i vart fall vara tillgängliga på den orten. Detsamma gäller uppgifterna avseende det påstådda åsidosättandet av dessa skyldigheter. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera att dessa uppgifter är korrekta.
- 55 Den femte och den sjätte frågan ska således besvaras på följande sätt. Begreppet ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så – när det gäller talan om att en styrelseledamot och en aktieägare i ett aktiebolag ska ansvara för bolagets skulder – att den orten är den ort till vilken den av bolaget bedrivna verksamheten och den ekonomiska situation som hänför sig till den verksamheten är knutna.

Den sjunde frågan

- 56 Den nationella domstolen har ställt den sjunde frågan för att få klarhet i huruvida omständigheten att fordringen i fråga har överlåtits från den ursprungliga fordringsägaren till någon annan – under de förhållanden som är aktuella i de nationella målen – har någon betydelse för fastställandet av vilken domstol som är behörig enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.
- 57 Såsom påpekats i punkt 41 i förevarande dom eftersträvar de särskilda behörighetsreglerna i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ett mål avseende närhet och de grundar sig på att det finns en särskilt nära anknytning mellan å ena sidan avtalet eller den ort där skadan inträffade och å andra sidan domstolen som ska pröva tvisten. En tvist som rör fordringar som omfattas av området ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” fortsätter i princip att ha en särskilt nära anknytning till den ort där skadan inträffade, trots att fordringarna i fråga har överlåtits.
- 58 Att godta att den omständigheten att den ursprungliga fordringsägaren har överlåtit fordringen kan ha betydelse för fastställandet av vilken domstol som är behörig enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 skulle även strida mot ett av målen med förordningen, vilket det erinras om i skäl 11 i förordningen, nämligen att behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet.
- 59 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den sjunde frågan besvaras på följande sätt. Omständigheten att fordringen i fråga har överlåtits från den ursprungliga fordringsägaren till någon annan har inte – under de förhållanden som är aktuella i de nationella målen – någon betydelse för fastställandet av vilken domstol som är behörig enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.

Rättegångskostnader

- 60 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

- 1) **Begreppet ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” i artikel 5.3 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, ska tolkas på så sätt att det omfattar talan**

av ett aktiebolags fordringsägare, såsom den talan som är i fråga i de nationella målen, om att en styrelseledamot i bolaget respektive en av bolagets aktieägare ska ansvara för bolagets skulder, när dessa drivit verksamheten vidare trots att bolaget var underkapitaliserat och likvidationspliktigt.

- 2) Begreppet ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så – när det gäller talan om att en styrelseledamot och en aktieägare i ett aktiebolag ska ansvara för bolagets skulder – att den orten är den ort till vilken den av bolaget bedrivna verksamheten och den ekonomiska situation som hänför sig till den verksamheten är knutna.
- 3) Omständigheten att fordringen i fråga har överlåtits från den ursprungliga fordringsägaren till någon annan har inte – under de förhållanden som är aktuella i de nationella målen – någon betydelse för fastställandet av vilken domstol som är behörig enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001.

Underskrifter